

ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ОЗНАКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Холявка С.В.

*аспірант кафедри цивільного права та процесу
Львівський національний університет імені Івана Франка*

В сучасних умовах розвиток економіки, соціальної сфери та інших суспільних інститутів будь-якої країни залежить від впровадження нових ефективних, економічних та науково обґрунтованих технологій, організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, які ми звикло називаємо інноваціями. Держава заінтересована у забезпеченні належного правового регулювання, а також фінансового та організаційного стимулювання діяльності, пов'язаної зі створенням та впровадженням інновацій. Видається необхідним визначити поняття інноваційної діяльності, її зміст та види для забезпечення належного правового регулювання такого інституту.

В Україні діє розгалужена система нормативно-правових актів, які регулюють інноваційну діяльність, центральним з яких є ЗУ «Про інноваційну діяльність». У ст. 1 зазначеного закону міститься поняття інноваційної діяльності – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1]. Дефініцію інноваційної діяльності містить і ГК України у ст. 325: це діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [2].

Аналіз наведених визначень дає можливість виділити основні сутнісні ознаки такої категорії, як інноваційна діяльність. Насамперед, така діяльність спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок у виробництві і соціальній сфері.

У науковій літературі дискутується питання щодо виключного підприємницького характеру інноваційної діяльності. Окремі вчені наполягають на тому, що інноваційна діяльність може здійснюватися лише з метою одержання прибутку. На нашу думку, така позиція є не до кінця обґрунтованою. Навіть із самого визначення інноваційної діяльності вбачається, що нові науково-технічні досягнення можуть

впроваджуватися не лише у виробництво (що переважно якраз пов'язане із отриманням прибутку), але і в інші сфери суспільного життя. Більше того, навіть враховуючи основний аргумент на користь підприємницького характеру інноваційної діяльності – здійснення її на основі залучення інвестицій, не можна зробити однозначний висновок про наявність мети одержання прибутку. Так, згідно зі ст. 1 ЗУ «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект [3]. Таким чином, інноваційна діяльність може бути пов'язаною із одержанням прибутку, а може мати на меті покращення соціальної сфери та досягнення іншого соціального або екологічного ефекту.

Часто у науковій літературі можна зустріти позицію, що ознакою інноваційної діяльності є те, що її об'єктом може виступати лише об'єкт права інтелектуальної власності. Однак не всі інновації є об'єктами права інтелектуальної власності (закон відносить до інновацій навіть певні види послуг та продукції, хоча такий підхід також видається помилковим). Найбільш обґрунтованою вважаємо позицію Ю.С. Атаманової, згідно з якою об'єктом інноваційної діяльності виступають нематеріальні блага – результати інтелектуальної діяльності (результати наукових досліджень та розробок), які доводяться до стану інноваційного продукту та впроваджуються як інновації [4, с. 159].

Також в літературі часто звертається увага на довгостроковому характері інноваційної діяльності, її ризиковому характері, наявності інвестиційної складової та інших ознаках. На нашу думку, зазначені ознаки не можна віднести до основних (конститутивних) ознак інноваційної діяльності, оскільки вони їй притаманні лише в окремих випадках. Так, якщо, до прикладу створюється технопарк, то звичайно його діяльність буде здійснюватися протягом тривалого періоду. Однак передання результатів інтелектуальної діяльності в порядку трансферу технологій може мати і разовий, нетривалий характер. Так само не завжди до інноваційної діяльності залучаються інвестиції – вона може здійснюватися на основі матеріально-технічної бази суб'єкта інноваційної діяльності без зовнішніх запозичень.

Важливим завданням є також окреслення темпоральних меж здійснення інноваційної діяльності. Буквальне тлумачення визначень інноваційної діяльності, які містяться у ЗУ «Про інноваційну діяльність» та ГК України дає підстави вважати інноваційною лише діяльність, яка спрямована на впровадження вже існуючих результатів наукових досліджень та розробок та їх комерціалізацію. Однак при застосуванні такого підходу поза межами інноваційної залишається діяльність,

спрямована на створення таких результатів та розробок (зокрема, виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт). Тому інноваційною слід вважати діяльність, яка спрямована як на створення, так і на впровадження та комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок.

На основі наведеного можна дійти висновку, що інноваційна діяльність характеризується такими основними ознаками: вона спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок у виробництві і соціальній сфері (при цьому вона може бути пов'язаною із одержанням прибутку, а може мати на меті покращення соціальної сфери та досягнення іншого соціального або екологічного ефекту); її об'єктом виступають нематеріальні блага – результати інтелектуальної діяльності (результати наукових досліджень та розробок), які доводяться до стану інноваційного продукту та впроваджуються як інновації; вона спрямована як на створення, так і на впровадження та комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок.

Література:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 року. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/conv#Text>.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
4. Правове регулювання інноваційних відносин: монографія. С.М. Прилипко, А.П. Гетьман, Ю.С.Атаманова та ін. Х. : Юрайт. 2013. 688 с.

НОТАТКИ